

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

**Кафедра міжнародного приватного права та порівняльного
правознавства**

ЗАТВЕРДЖЕНО
рішенням Вченої ради
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого
(протокол №__ від ____ 2019 р.)

ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Правничі системи сучасності»
(для іноземних студентів)

Обов'язкова

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань – 29 «Міжнародні відносини»

Спеціальність – 293 «Міжнародне право» (для іноземних студентів)

Харків – 2019

Програма навчальної дисципліни «**Правничі системи сучасності**»: галузь знань 29 «Міжнародні відносини», спеціальність 293 «Міжнародне право» (для іноземних студентів), освітньо-кваліфікаційний рівень перший (бакалаврський).

Розробники:

Лук'янов Д.В., д.ю.н., професор, зав. каф. міжнародного приватного права та порівняльного правознавства;

Гетьман Є.А., д.ю.н., професор каф. міжнародного приватного права та порівняльного правознавства;

Зінченко О.В., д.і.н., доцент каф. міжнародного приватного права та порівняльного правознавства.

Затверджено на засіданні кафедри міжнародного приватного права та порівняльного правознавства (протокол № 1 від 30 серпня 2019 р.)

Завідувач кафедри _____ **Лук'янов Д.В.**

1. Вступ.....	4
2. Опис навчальної дисципліни	10
3. Зміст програми навчальної дисципліни	11
4. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни	12
4.1. Форми організації освітнього процесу та види навчальних занять	12
4.2. Самостійна робота здобувачів вищої освіти	12
4.3. Освітні технології та методи навчання	13
4.4. Форми педагогічного контролю та система оцінювання якості сформованих компетентностей за результатами засвоєння навчальної дисципліни.....	14
4.5. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни	16
4.6. Матеріально-технічне забезпечення навчальної дисципліни.....	22
Додаток 1. Карта предметних компетентностей з навчальної дисципліни.....	22
Додаток 2. Карта результатів навчання здобувача вищої освіти, сформульованих у термінах компетентностей.....	26
Додаток 3. Матриця зв'язків між модулями навчальної дисципліни, результатами навчання та предметними компетентностями в програмі навчальної дисципліни	30

2. Вступ

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

«Порівняльне правознавство».

«Правничі системи сучасності» – навчальна дисципліна, яка заснована на порівняльно–правових дослідженнях, вивчає правову різноманітність сучасного світу, аналізує загальні принципи та закономірності виникнення, функціонування та розвитку основних національних правових систем світу. Ця навчальна дисципліна є одним з обов’язкових елементів якісної освітньо–професійної підготовки фахівців у галузі права та міжнародних відносин у вищих навчальних закладах України.

Мета курсу: надання студентам знань про об’єктивні закономірності виникнення, функціонування та розвитку основних національних правових систем із усіх регіонів світу, правових систем країн-сусідів України; навчити їх використовувати порівняльно-правовий метод дослідження та встановлювати за його допомогою загальне, особливе та одиничне в різних правничих системах світу.

Основні завдання «Правничих систем сучасності»: засвоєння студентами всього кола питань, що стосуються формування і функціонування основних національних правових систем сучасності, особливостей їх джерел права, державного устрою, судової системи, правосвідомості та правової культури народів світу, практики застосування норм права тощо; формування у студентів знань про найбільш важливі спільні та специфічні риси правових систем, виникнення, функціонування та розвиток окремих правничих систем, а також формування основних умінь щодо використання цих знань в подальшій професійній діяльності.

2. Місце навчальної дисципліни у структурі освітньо–професійної програми:

а) *Цикл дисципліни*: теоретико-прикладний.

Б) *Дисципліни-пререквізити*: теорія держави і права, історія держави і права України, історія держави і права зарубіжних країн, порівняльне правознавство.

В) *Дисципліни-постреквізити*: конституційне право, міжнародне право, державне будівництво і місцеве самоврядування, виборче право, теорія міжнародних відносин, парламентське право, кримінальне право, адміністративне право.

2. Предметні компетентності здобувача вищої освіти, сформованих в результаті освоєння навчальної дисципліни:

ПК–1. Здатність продемонструвати знання і розуміння предмету, методів, структури, об'єкту «Правничих систем сучасності».

ПК–2. Вміння проводити порівняльне дослідження правових систем чи їх елементів, міждержавних об'єднань.

ПК–3. Здатність продемонструвати знання поняття правової карти світу, її рис, структури, критеріїв класифікації правових систем, поняття та різновидів міждержавних об'єднань, вміння застосувати ці знання на практиці.

ПК–4. Вміння використовувати порівняльно-правовий метод дослідження під час вивчення інших юридичних дисциплін, орієнтуватися в іноземних правових системах, використовувати зарубіжний правовий досвід у професійній діяльності.

ПК–5. Здатність продемонструвати знання базових характеристик правових систем країн-сусідів України: Російської Федерації, Республіки Білорусь, Молдови, Польщі, Угорщини, Румунії, Словачії, Туреччини.

ПК–6. Здатність здійснювати критичний і системний аналіз правових явищ і процесів в правових системах Російської Федерації, Республіки Білорусь, Молдови, Польщі, Угорщини, Румунії, Словачії, Туреччини.

ПК–7. Вміння пояснювати природу й зміст основних інститутів і процедур в правових системах Російської Федерації, Республіки Білорусь, Молдови, Польщі, Угорщини, Румунії, Словачії, Туреччини.

ПК–8. Вміння демонструвати знання та розуміння особливостей правового регулювання у фундаментальних галузях права Російської Федерації, Республіки Білорусь, Молдови, Польщі, Угорщини, Румунії, Словачії, Туреччини.

ПК–9. Вміння визначати особливості публічного і приватного права правових систем Російської Федерації, Республіки Білорусь, Молдови, Польщі, Угорщини, Румунії, Словачії, Туреччини з урахуванням специфіки їх предмета і методів правового регулювання.

ПК–10. Вміння здійснювати логічний, критичний і системний аналіз правових документів, що приймаються в правових системах Російської Федерації, Республіки Білорусь, Молдови, Польщі, Угорщини, Румунії, Словачії, Туреччини.

ПК–11. Здатність продемонструвати знання базових характеристик правових систем країн Євразійського регіону.

ПК–12. Здатність продемонструвати знання системи джерел права правових систем країн Євразійського регіону.

ПК–13. Здатність продемонструвати знання базових характеристик правових систем країн Північної та Південної Америки, їх особливостей.

ПК–14. Здатність продемонструвати знання базових характеристик правових систем країн Африканського та Австралійського регіонів, особливості їх складових, історію їх виникнення та формування, знання їх системи джерел права.

ПК–15. Здатність здійснювати критичний і системний аналіз правових явищ і процесів в правових системах країн Євразійського регіону.

ПК–16. Здатність здійснювати критичний і системний аналіз правових явищ і процесів в правових системах країн Північної та Південної Америки.

ПК–17. Здатність здійснювати критичний і системний аналіз правових явищ і процесів в правових системах країн Африканського та Австралійського регіонів.

ПК–18. Вміння пояснювати природу й зміст основних правових інститутів і процедур країн Європи, Азії, Північної та Південної Америки, Австралії та Нової Зеландії.

ПК–19. Вміння демонструвати знання та розуміння особливостей правового регулювання у фундаментальних галузях права правових систем країн Європи, Азії, Північної та Південної Америки, Австралії та Нової Зеландії.

ПК–20. Здатність визначати особливості публічного і приватного права з урахуванням специфіки їх предмета і методів правового регулювання у правових системах країн Європи, Азії, Північної та Південної Америки, Австралії та Нової Зеландії.

ПК–21. Здатність здійснювати логічний, критичний і системний аналіз правових документів у правових системах країн Європи, Азії, Північної та Південної Америки, Австралії та Нової Зеландії.

Експлікація загальних і професійних компетентностей визначається в карті предметних компетентностей. *(Додаток 1)*

2. У результаті освоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати наступні результати навчання:

PHC НД–1.1. Демонструвати знання і розуміння предмету, методів, структури, об'єкту «Правничих систем сучасності».

РНС НД–1.2. Демонструвати вміння проводити порівняльне дослідження правових систем чи їх елементів, міждержавних об'єднань.

РНС НД–1.3. Демонструвати знання поняття правової карти світу, її рис, структури, критеріїв класифікації правових систем, поняття та різновидів міждержавних об'єднань, вміння застосувати ці знання на практиці.

РНС НД–1.4. Демонструвати вміння використовувати порівняльно-правовий метод дослідження під час вивчення інших юридичних дисциплін, орієнтуватися в іноземних правових системах, використовувати зарубіжний правовий досвід у професійній діяльності.

РНС НД–1.5. Демонструвати знання базових характеристик правових систем країн-сусідів України: Російської Федерації, Республіки Білорусь, Молдови, Польщі, Угорщини, Румунії, Словачії, Туреччини.

РНС НД–1.6. Здійснювати критичний і системний аналіз правових явищ і процесів в правових системах Російської Федерації, Республіки Білорусь, Молдови, Польщі, Угорщини, Румунії, Словачії, Туреччини.

РНС НД–1.7. Демонструвати вміння пояснювати природу й зміст основних інститутів і процедур в правових системах Російської Федерації, Республіки Білорусь, Молдови, Польщі, Угорщини, Румунії, Словачії, Туреччини.

РНС НД–1.8. Демонструвати знання та розуміння особливостей правового регулювання у фундаментальних галузях права Російської Федерації, Республіки Білорусь, Молдови, Польщі, Угорщини, Румунії, Словачії, Туреччини.

РНС НД–1.9. Демонструвати вміння визначати особливості публічного і приватного права правових систем Російської Федерації, Республіки Білорусь, Молдови, Польщі, Угорщини, Румунії, Словачії, Туреччини з урахуванням специфіки їх предмета і методів правового регулювання.

РНС НД–1.10. Демонструвати вміння здійснювати логічний, критичний і системний аналіз правових документів, що приймаються в правових системах Російської Федерації, Республіки Білорусь, Молдови, Польщі, Угорщини, Румунії, Словачії, Туреччини.

PHC НД–2.1. Демонструвати знання базових характеристик правових систем країн Євразійського регіону.

PHC НД–2.2. Демонструвати знання системи джерел права правових систем країн Євразійського регіону.

PHC НД–2.3. Демонструвати знання базових характеристик правових систем країн Північної та Південної Америки, їх особливостей.

PHC НД–2.4. Демонструвати знання базових характеристик правових систем країн Африканського та Австралійського регіонів, особливості їх складових, історію їх виникнення та формування, знання їх системи джерел права.

PHC НД–2.5. Здійснювати критичний і системний аналіз правових явищ і процесів в правових системах країн Євразійського регіону.

PHC НД–2.6. Здійснювати критичний і системний аналіз правових явищ і процесів в правових системах країн Північної та Південної Америки.

PHC НД–2.7. Здійснювати критичний і системний аналіз правових явищ і процесів в правових системах країн Африканського та Австралійського регіонів.

PHC НД–2.8. Пояснювати природу й зміст основних правових інститутів і процедур країн Європи, Азії, Північної та Південної Америки, Австралії та Нової Зеландії.

PHC НД–2.9. Демонструвати знання та розуміння особливостей правового регулювання у фундаментальних галузях права правових системах країн Європи, Азії, Північної та Південної Америки, Австралії та Нової Зеландії.

PHC НД–2.10. Визначати особливості публічного і приватного права з урахуванням специфіки їх предмета і методів правового регулювання у правових системах країн Європи, Азії, Північної та Південної Америки, Австралії та Нової Зеландії.

PHC НД–2.11. Здійснювати логічний, критичний і системний аналіз правових документів у правових системах країн Європи, Азії, Північної та Південної Америки, Австралії та Нової Зеландії.

Експлікація результатів освоєння навчальної дисципліни і результатів навчання за спеціальністю і спеціалізацією освітньо–професійної програми визначається в карті результатів навчання, сформульованих у термінах компетентностей. (Додаток 2).

5. Модуляризація компетентнісно–орієнтованої програми навчальної дисципліни.

Експлікація модуляризації компетентнісно–орієнтованої програми навчальної дисципліни визначається у матриці зв'язків між модулями навчальної дисципліни, результатами навчання та предметними компетентностями (Додаток 3).

2. Опис навчальної дисципліни «Правничі системи сучасності» (для іноземних студентів)

Курс	Рівень освіти, галузь знань, спеціальність	Дидактична структура навчальної дисципліни
Кількість кредитів ЕКТС: 4 Кількість модулів: 2 Загальна кількість годин: 120 Тижневих годин: аудиторних - 4	Рівень освіти – Перший (бакалаврський) Галузь знань – 29 «Міжнародні відносини» Спеціальність –293 «Міжнародне право» (іноземні студенти)	Обов'язкова Модуль 1 Лекції: 20 Практичні заняття: 20 Самостійна робота: 20 Модуль 2 Лекції: 20 Практичні заняття: 20 Самостійна робота: 20 Види контролю: поточний контроль; іспит

3. Зміст програми навчальної дисципліни

Модуль 1.

Правові системи країн Євразійського регіону

Загальна характеристика правових систем сучасності. Правова карта сучасного світу. Вплив глобалізаційних процесів на правові системи.

Правові системи країн-сусідів України. Правова система Російської Федерації. Правова система Республіки Білорусь. Правова система Молдови. Правова система Польщі. Правова система Угорщини. Правова система Румунії. Правова система Словачії. Правова система Туреччини.

Правові системи країн Європи. Правова система Франції. Правова система Іспанії. Правова система Італії. Правова система ФРН. Правова система Швейцарії. Правова система Об'єднаного Королівства Великобританії та Північної Ірландії. Правові системи Скандинавських держав. Правові системи країн Північної Європи (Латвія, Литва, Естонія).

Правові системи країн Азійського регіону. Правова система Об'єднаних Арабських Еміратів. Правова система Саудівської Аравії. Правова система Індії. Правова система Китайської Народної Республіки (КНР). Правова система Японії. Правова система Таїланду.

Модуль 2.

Правові системи країн Американського, Африканського та Австралійського континентів

Правові системи країн Північної Америки. Правова система Канади. Правова система США.

Правові системи країн Південної Америки. Правова система Бразилії. Правова система Аргентини.

Правові системи країн Африки. Правова система Єгипту. Правова система Лівії. Правова система Тунісу. Правова система Марокко. Правова система Південно-Африканської Республіки (ПАР).

Правові системи Австралії і Нової Зеландії. Правова система Австралії. Правова система Нової Зеландії.

Правовий статус міждержавних об'єднань. Європейський Союз. Рада Європи. ООН. Юнеско. НАТО. Ліга арабських держав. Африканський союз.

4. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

4.1. *Форми організації освітнього процесу та види навчальних занять*

Форми організації освітнього процесу: навчальні заняття, самостійна підготовка.

Види навчальних занять: лекція, практичне заняття

4.2. *Самостійна робота здобувачів вищої освіти*

4.2.1. *Зміст та призначення самостійної роботи студентів.*

Самостійна робота студента – це форма організації навчального процесу, за якої заплановані завдання виконуються студентом самостійно під методичним керівництвом викладача.

З навчальної дисципліни «Правничі системи сучасності» для самостійної роботи студентів-іноземців денної форми навчання відводиться **40 годин**. Активна самостійна робота над темами курсу дозволяє отримати стійкі знання та сформувані власну позицію з більшості питань. Самостійна робота студентів охоплює всі теми курсу, які входять до навчальної програми. Більшість тем з курсу «Правничих систем сучасності» розглядаються на лекціях, але є теми, які цілком вивчаються студентами самостійно і, звісно, потребують більшої уваги з боку студентів.

Самостійна робота студентів повинна допомагати їм більш повно оволодіти предметом курсу, розширити їхню ерудицію, сформувати навички науково-дослідницької роботи.

Метою самостійної роботи студентів при вивченні курсу «Правничі системи сучасності» є засвоєння в повному обсязі навчальної програми та формування відповідних загальних та предметних компетентностей.

Контроль самостійної роботи студентів включає: відповіді на контрольні або тестові питання; перевірку конспекту; перевірку рефератів; перевірку виконаних індивідуальних завдань.

4.2.2. *Форми самостійної роботи студентів.*

1. *Вивчення нового матеріалу:* читання та конспектування навчальної і наукової літератури за темами курсу; перегляд відеозаписів лекцій тощо.

2. *Поглиблене вивчення матеріалу:* підготовка до контрольних робіт, семінарських занять, тестових випробувань, аналіз національного законодавства в різних правових системах, ознайомлення з різними джерелами права в основних правових сім'ях сучасності та практикою їх реалізації.

3. *Вивчення матеріалу з використанням елементів творчості:* позааудиторна підготовка до участі у ділових іграх; написання рефератів, есе, доповідей та їх тез, глосарію; розробка діаграм, схем тощо.

4. *Підготовка до іспиту* згідно переліку питань, що розроблені кафедрою.

4.3. *Освітні технології та методи навчання*

Освітні технології:

1. *Інформаційні технології:* робота з електронними підручниками; підготовка і проведення медіа-презентацій; використання актуальної кінопродукції за відповідними темами.

2. *Технологія ситуаційного навчання (кейс-метод):* проведення «круглих столів», під час яких студенти разом з викладачем розв'язують пізнавальну

проблему, що має декілька варіантів вирішення, кожен з яких претендує на істину; використання методу «brain storming» (мозкового штурму); проведення ділових ігор.

3. Технологія повного засвоєння (критеріально-орієнтованого навчання): підготовка перевірочних робіт – тестів або завдань для контрольних робіт; поділ навчального матеріалу на навчальні модулі, які є цілісними розділами навчального матеріалу; визначення результатів (критеріїв), яких слід досягти в ході навчання, та складання поточних перевірочних робіт (тестів або контрольних робіт).

Методи навчання:

- 1) *словесні методи:* лекція, розповідь-пояснення, структурована дискусія, «мозковий штурм» ділові ігри та ін.;
- 2) *наочні методи:* ілюстрація, демонстрація, схема, таблиця;
- 3) *практичні методи:* вправи, укладення кросвордів, твори, реферати та ін.

4.4. Форми педагогічного контролю та система оцінювання якості сформованих компетентностей за результатами засвоєння навчальної дисципліни

1. Поточний контроль знань студентів здійснюється за кожним модулем навчальної програми дисципліни «Правничі системи сучасності».

Об'єкти поточного контролю: систематичність та активність роботи на лекціях, семінарських заняттях (відвідування відповідних форм навчального процесу, активність та рівень знань при обговоренні питань); виконання контрольних завдань; інші форми робіт.

Оцінювання результатів поточного контролю здійснюється викладачем наприкінці вивчення кожної теми.

Критерії оцінювання:

- а) активність та рівень знань при обговоренні питань семінарських занять, відвідування відповідних форм навчального процесу, самостійне

доопрацювання окремих тем чи питань, інші форми робіт (від 0 до 4 балів);

б) виконання контрольної роботи (від 0 до 7,5 балів).

в) виконання індивідуальної роботи (від 0 до 10 балів).

Індивідуальні завдання, виконані студентом у межах його індивідуальної роботи, оцінюються, виходячи з таких критеріїв: **а)** правильність, повнота, глибина, системність і ґрунтовність виконання; **б)** повнота і переконливість наведених доводів; уміння обґрунтувати свою точку зору; **в)** врахування рекомендацій викладача, усунення виявлених недоліків; **г)** використання основної і додаткової літератури; **д)** посилення на норми національного та міжнародного права, а також на судову і правозастосовну практику.

Остаточна кількість балів за результатами поточного контролю підраховується під час останнього семінарського заняття; максимальна кількість балів – 40. Вона є основою для визначення загальної успішності студента з дисципліни «Правничі системи сучасності» і враховується при підрахуванні балів підсумкового контролю знань під час проведення іспиту.

2. Підсумковий контроль знань студентів передбачає проведення іспиту з навчальної дисципліни. Результати успішного складання іспиту передбачають диференціацію на відмінний рівень за результатами практичних занять (відповідає високим вимогам – оцінка А), типовий (відповідає середнім і вище середнього рівня вимогам – оцінки С і В) і пороговий (відповідає мінімальним і вище мінімального рівня вимогам – оцінки Е і D) рівні.

Відмінний рівень означає дуже добре чи відмінне оволодіння знаннями з навчальної дисципліни.

Типовий рівень означає середнє чи добре оволодіння знаннями з навчальної дисципліни.

Пороговий рівень означає слабке чи задовільне оволодіння студентом знаннями з навчальної дисципліни. Для порогового рівня характерна фрагментарність знань.

4.5. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

Підручники, навчальні посібники, монографії, статті:

Правова карта сучасного світу. Навчальний посібник / Петришин О.В., Зінченко О.В. – Харків : Право, 2018. – 508 с.

Порівняльне правознавство : хрестоматія для юрид. вищ. навч. закл. і ф-тів : навч. посіб. 2–е видання, змінене [Текст] / уклад. : О. В. Петришин, О. В. Зінченко, Д. В. Лук'янов. – Х. : Право, 2019. – 1024 с.

Австрийская Республика. Конституция и законодательные акты. Москва: Прогресс, 1985. 429 с.

Бехруз Х. Сравнительное правоведение. Одесса: Феникс, 2011; Москва: Транслит, 2011. 504 с.

Буроменський М.В., Анакіна Т.М., Комарова Т.В. та ін. Основи права Європейського Союзу: нормативні матеріали. / За заг. ред. М.В.Буроменського. Харків: Право, 2015. 328 с.

Давид Р., К. Жоффре-Спинози. Основные правовые системы современности / Пер. с фр. В. А. Туманова. Москва: Международ. отношения, 1999. 400 с.

Единообразный торговый кодекс США / Пер. с англ. Москва: Прогресс, 1969. 431 с.

Зінченко О.В. Конституції скандинавських країн: порівняльний аналіз. *Вісник національної академії правових наук України*. Харків, 2017. № 1 (88). С. 58-68.

Испания. Конституция и законодательные акты. Москва: Прогресс, 1982. 352 с.

Италия. Конституция и законодательные акты. Москва: Прогресс, 1988. 392 с.

Ивашенцов Г.А. Индия. Москва: «Мысль», 1989. 160 с.

«India», Oxford English Dictionary, second edition, 2100 a.d. Oxford University Press.

Конституции государств Европы. В 3-х т. / Под. общ. ред. Л. А. Окунькова. Т. 1. 818 с. Т. 2. 838 с. Т. 3. 790 с. Москва: Норма, 2001.

Китайская Народная Республика. Конституция и законодательные акты. Москва: Прогресс, 1984. 470 с.

Конституции буржуазных государств. Москва: Юр. лит., 1982. 408 с.

Конституции буржуазных государств Европы. Москва: Ин. лит., 1957. 1142 с.

Конституции и законодательные акты Французской Республики. Москва: Юр. лит., 1958. 527 с.

Конституції зарубіжних країн. Навч. посібник / За заг. ред. О.В.Серьогіна. – Харків: ФІНН, 2009. 664 с.

Конституція Бразилії [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://mykprzs.ru/konstituciya-brazilii-1988-russkij-tekst/>

Крайнік П.І. Система державного управління Турецької Республіки: досвід для України / За заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, С. В. Загороднюка. – Київ: НАДУ, 2012. 52 с.

Кросс Р. Прецедент в английском праве. Москва: Юр. лит., 1985. 238 с.

Леже Раймон. Великие правовые системы современности. Изд. 3-е. Москва: Волтерс Клувер, 2011. 576 с.

Лук'янов Д.В. Релігійні правові системи в сучасному світі: монографія. Харків: Право, 2015. 352 с.

Луць Л. А. Сучасні правові системи світу: навч. посібник / Львівський національний університет імені Івана Франка. Львів, 2003. 281 с.

Марченко М. Н. Сравнительное правоведение. Москва: Зерцало, 2001. 560 с.

Мексиканские соединенные штаты. Конституция и законодательные акты / Под ред. О.А.Жидкова. Москва: Прогресс, 1986. 480 с.

Орлова Т.В. Сучасна політична історія країн світу: навч. посіб. Київ: Знання, 2013. 677 с.

Осакве К. Сравнительное правоведение в схемах: Общая и Особенная части: Учеб.-практ. пособие. 2-е изд., перераб. и доп. Москва: Дело, 2002. 464 с.

Погребняк С.П., Лук'янов Д.В., Биля-Сабадаш І.О. та ін. Порівняльне правознавство: підручник для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / За заг. ред. О.В.Петришина. Харків: Право, 2011. 272 с.

Петришин О.В., Зінченко О.В., Лук'янов Д.В., Погребняк С.П. Порівняльне правознавство у таблицях: навч. посібн. для юрид. вищ. навч. закл. і фак.-в. Харків: Право, 2016. 164 с.

Правовые системы стран мира: Энциклопедический справочник. 3-е изд., перераб. и доп. / Отв. ред. докт. юрид. наук, проф. А.Я. Сухарев. Москва: Издательство НОРМА, 2003. 1013 с.

Правові системи сучасності: навч. посібник для магістрів права / Відп. ред. Ю. С. Шемшученко. Київ: Вид-во «Юридична думка», 2012. 492 с.

Примаченко Л.В. Система державного управління Швейцарської Конфедерації: досвід для України / За заг. ред. Ю.В.Ковбасюка, С.В.Загороднюка. Київ: НАДУ, 2011. 56 с.

Процюк І.В. Поділ державної влади в умовах різних форм державного правління: монографія. Харків: Право, 2012. 584 с.

Саидов А. Х. Сравнительное правоведение (основные правовые системы современности): Учебник. / Под ред. В.А.Туманова. Москва: Юристъ, 2003. 448 с.

Синицына И.Е. Обычай и обычное право в современной Африке. История изучения. Кодексы обычного права. Москва: Наука, 1978. 285 с.

Соединенные Штаты Америки. Конституция и законодательные акты. Москва: Прогресс Универс, 1993. 767 с.

Тихомиров Ю. А. Курс сравнительного правоведения. Москва: Норма, 1996. 432 с.

Уголовный кодекс Индии. Москва: Ин. лит., 1958. 240 с.

Уголовно-процессуальный кодекс Индии. Москва: Ин. лит., 1959. 656 с.

Уолкер Р. Английская судебная система. Москва: Юр. лит, 1980. 631 с.

Цвайгерт К., Кётц Х. Введение в сравнительное правоведение в сфере частного права: В 2-х тт. Том I. Основы / Пер. с нем. Москва: Международные отношения, 2000. 480с.

Швеция. Конституция и законодательные акты. Москва: Прогресс, 1983. 360 с.

ФРГ. Конституция и законодательные акты. Москва: Прогресс, 1991. 472 с.

Французская Республика. Конституция и законодательные акты. Москва: Прогресс, 1989. 448 с.

Харитонов, О. І. Порівняльне право Європи: Основи порівняльного правознавства. Європейські традиції [Текст] / О. І. Харитонов, Є. О. Харитонов. – Х. : Одиссей, 2002. – 592 с.

Бенуа-Ромер, Ф. Право Ради Європи. Прямуючи до загальноєвропейського простору [Текст] / Ф. Бенуа-Ромер, Г. Клебес ; пер. з англ. – К. : «К.І.С.», 2007. – 232 с.

Гердеген, М. Європейське право [Текст] / М. Гердеген ; пер. з нім. – К. : «К.І.С.», 2008. – 528 с.

Жалинский, А. Введение в немецкое право [Текст] / А. Жалинский, А. Рерихт. – М. : Спарк, 2001. – 767 с.

Морандьер, Ж. Л., де ла. Гражданское право Франции [Текст] : в 3 т. / Ж. Л. Морандьер : пер. с фр. – М.: Изд-во иностр. лит., 1958. – 742 с.

Покровский, И. А. Основные проблемы гражданского права [Текст] / И. А. Покровский. – М. : Статут, 1999. – 353 с.

Проблемы гражданского и предпринимательского права Германии [Текст] : пер. с нем. – М. : БЕК, 2001. – 336 с.

Эннексерус, Л. Курс Германского гражданского права [Текст] / Л. Эннексерус : пер. с нем. – М.: Изд-во иностр. лит., 1949. – 436 с.

Безбах, В. В. Право собственности на землю в странах Латинской Америки (Проблемы регламентации и преобразований) [Текст] / В. В. Безбах. – М. : Изд-во УДН, 1989. – 144 с.

Варьяш, О. И. Рецепция римского права в Португалии и трансформация традиционных обществ [Текст] / О. И. Варьяш // Древнее право. 1УБ АЭТКУУМ. – 2001. – № 1 (8). – С. 124-128.

Гражданское и семейное право развивающихся стран [Текст] : сборник нормативных актов. Гражданские кодексы стран латинской Америки / Предисл. О. А. Жидкова. – М. : Изд. УДБН, 1988. – 208 с.

Кулінич, Т. Громадянські суспільства країн Ібероамерики на сучасному етапі розвитку. Ібероамериканська спільнота націй [Текст] / Т. Кулінич // Вісн. Київ. нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка. Міжнародні відносини. – 2007. – № 35-36. – С. 77-81.

Исаев, М. А. Основы конституционного строя Швеции [Текст] : учеб. пособие / М. А. Исаев ; Моск. гос. ин-т междунар. отношений (ун-т) МИД России, каф. конституц. права. – М. : МГИМО-Университет, 2008. – 192 с.

Бернхем, В. Вступ до права та правової системи США [Текст] / В. Бернхем : пер. з англ. – К. : Україна, 1999. – 554 с.

Бромхед, П. Эволюция Британской Конституции [Текст] / П. Бромхед : пер. с англ. – М. : Юрид. лит., 1978. – 334 с.

Дженкс, Э. Английское право [Текст] / Э. Дженкс : пер. с англ. – М. : Юрид. изд-во Мин-ва юстиции СССР, 1947. – 378 с.

Джиффорд, Д. Дж. Правовая система Австралии [Текст] / Д. Дж. Джиффорд, К. Х. Джиффорд. – М. : Юрид. лит., 1988. – 342 с.

Малишев, Б. В. Судовий прецедент у правовій системі Англії [Текст] / Б. В. Малишев. – К. : Праксіс, 2008. – 344 с.

Романов, А. К. Правовая система Англии [Текст] / А. К. Романов. – М. : Дело, 2000. – 344 с.

История государства и права стран Азии и Африки. Очерки [Текст] / А. И. Рогожин, И. П. Сафронова, Н. Н. Страхов. – М. : Юрид. лит., 1964. – 254 с.

Коран [Текст] : пер. с араб. И. Ю. Крачковского. - М. : СП ИКПА, 1990. – 512 с.

Крашенинникова, Н. А. Индусское право: история и современность [Текст] / Н. А. Крашенинникова. – М. : Изд-во МГУ, 1982. – 192 с.

Кудрявцев, М. К. Кастовая система в Индии [Текст] / М. К. Кудрявцев. – М. : Наука, 1992. – 262 с.

Лубський, В. І. Мусульманське право [Текст] / В. І. Лубський, В. Д. Борис. – К. : Вілбор, 1997. – 256 с.

Мусульманский мир 950-1150 [Текст] : пер. с англ. / Отв. ред. В. В. Намкин, М. Б. Пиотровский. – М. : Наука, 1981. – 312 с.

Мусульманское право (структура и основные институты) [Текст] / отв. ред. Л. Р. Сюкияйнен. – М. : ИГПАН, 1984. – 145 с.

Мусульманские страны. Религия и политика (70-80-е годы) [Текст] : сб. статей. – М. : Наука, 1991. – 183 с.

Сюкияйнен, Л. Р. Мусульманское право. Вопросы теории и практики [Текст] / Л. Р. Сюкияйнен. – М. : Наука, 1986. – 257 с.

Сюкияйнен, Л. Р. Шариат и мусульманско-правовая культура [Текст] / Л. Р. Сюкияйнен. – М. : Ин-т государства и права РАН, 1997. – 48 с.

Шарль, Р. Мусульманское право [Текст] / Р. Шарль : пер. с фр. – М. : Изд-во иностр. лит., 1959. – 142 с.

Духовная культура Китая : Энциклопедия [Текст] : в 5 т. / гл. ред. М. Л. Титаренко ; Ин-т Дальнего Востока РАН. – М. : Вост. лит., 2006. – Т. 4 : Историческая мысль. Политическая и правовая культура / ред. М. Л. Титаренко и др. – 2009. – 935 с.

Еремин, В. Н. История правовой системы Японии [Текст] / В. Н. Еремин ; отв. ред. А. А. Кириченко. – М. : Рос. полит. энцикл. (РОССПЭН), 2010. – 293 с.

Инако, Ц. Право и политика современного Китая [Текст] / Ц. Инако : пер. с япон. - М. : Прогресс, 1978. – 295 с.

Инако, Ц. Современное право Японии [Текст] / Ц. Инако : пер. с япон. – М. : Прогресс, 1981. – 270 с.

Doing Business in Brazil Pinheiro Neto-Advogados; Publisher's Editorial Staff, 2015. 1522 с.

Stare Decisis and Certiorari Arrive to Brazil: A Comparative Law and Economics Approach, Maria Angela Jardim, Emory International Law Review, 2013. No. LBSS13-07. С. 555-598.

Интернет-ресурси.

Brazil Legal System: Historical Perspective [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://oliveiralawyers.com/about-brazil/brazil-legal/brazil-legal-system/>

A Brief of TURKISH LAW by Topics [Електронний ресурс]. Режим доступу <http://www.yargan.com/turkishlaw.html>

The Avalon Projekt – Documents in Law, History and Diplomacy. Yale Law School. Lillian Goldman Law Library in memory of Sol Goldman [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://avalon.law.yale.edu>

Офіційний сайт Співдружності Націй [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.thecommonwealth.org

Конституции государств (стран) мира. Интернет-библиотека конституций Романа Пашкова. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://worldconstitutions.ru>

Проект «AVALON». История государства и права США. Русская версия проекта Йельской школы права Йельского университета США. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://avalon.law.yale.edu>

Електронна єврейська енциклопедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.eleven.co.il>

4.6. Матеріально-технічне забезпечення навчальної дисципліни (за наявності)

Відсутнє.

Додаток 1

Карта предметних компетентностей з навчальної дисципліни

Шифр та назва компетентностей за спеціальністю і/або спеціалізацією	Шифр та назва компетентностей з навчальної дисципліни
ЗК – загальні (універсальні) компетентності.	ПК – предметні компетентності з навчальної дисципліни
ЗК–1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.	ПК–1. Здатність продемонструвати знання і розуміння предмету, методів, структури, об'єкту «Правничих систем сучасності».

	юридичних наук.
ЗК–2. Здатність застосовувати знання в професійній діяльності у стандартних та нестандартних ситуаціях.	ПК–2. Вміння проводити порівняльне дослідження правових систем чи їх елементів, міждержавних об'єднань.
ЗК–3. Уміння планувати, організовувати і контролювати власну діяльність.	ПК–3. Здатність продемонструвати знання поняття правової карти світу, її рис, структури, критеріїв класифікації правових систем, поняття та різновидів міждержавних об'єднань, вміння застосувати ці знання на практиці.
ЗК–5. Уміння грамотно і точно формулювати та висловлювати свої позиції, належним чином їх обґрунтовувати.	ПК–4. Вміння використовувати порівняльно-правовий метод дослідження під час вивчення інших юридичних дисциплін, орієнтуватися в іноземних правових системах, використовувати зарубіжний правовий досвід у професійній діяльності.
ЗК–6. Навички збору і аналізу інформації з національних і міжнародних джерел.	ПК–5. Здатність продемонструвати знання базових характеристик правових систем країн-сусідів України: Російської Федерації, Республіки Білорусь, Молдови, Польщі, Угорщини, Румунії, Словачії, Туреччини.
ЗК–7. Навички використання інформаційних технологій і баз даних.	ПК–6. Здатність здійснювати критичний і системний аналіз правових явищ і процесів в правових системах Російської Федерації, Республіки Білорусь, Молдови, Польщі, Угорщини, Румунії, Словачії, Туреччини.
ЗК–8. Здатність бути критичним і самокритичним.	ПК–7. Вміння пояснювати природу й зміст основних інститутів і процедур в правових системах Російської Федерації, Республіки Білорусь, Молдови, Польщі, Угорщини,

	Румунії, Словачії, Туреччини.
ЗК–9. Здатність працювати самостійно.	ПК–8. Вміння демонструвати знання та розуміння особливостей правового регулювання у фундаментальних галузях права Російської Федерації, Республіки Білорусь, Молдови, Польщі, Угорщини, Румунії, Словачії, Туреччини.
ЗК–13. Здатність до самоосвіти та навчання протягом усього життя.	ПК–9. Вміння визначати особливості публічного і приватного права правових систем Російської Федерації, Республіки Білорусь, Молдови, Польщі, Угорщини, Румунії, Словачії, Туреччини
ЗК–14. Здатність до креативності у предметно-практичній діяльності відповідно до соціальних статусів и модусів.	ПК–10. Вміння здійснювати логічний, критичний і системний аналіз правових документів, що приймаються в правових системах Російської Федерації, Республіки Білорусь, Молдови, Польщі, Угорщини, Румунії, Словачії, Туреччини.
ФКС – фахові компетентності за спеціальністю	ПК–11 Здатність продемонструвати знання базових характеристик правових систем країн Євразійського регіону.
ФКС–1. Знання теорії (філософії) права.	ПК–12 Здатність продемонструвати знання системи джерел права правових систем країн Євразійського регіону.
ФКС–2. Знання історії права та устрою держави	ПК–13. Здатність продемонструвати знання базових характеристик правових систем країн Північної та Південної Америки, їх особливостей.
ФКС–3. Знання міжнародних стандартів прав людини.	ПК–14 Здатність продемонструвати знання базових характеристик правових систем країн Африканського та Австралійського регіонів,

	особливості їх складових, історію їх виникнення та формування, знання їх системи джерел права.
ФКС–4. Знання Конвенції з захисту прав людини та основоположних свобод, а також прецедентної практики Європейського суду з прав людини.	ПК–15 Здатність здійснювати критичний і системний аналіз правових явищ і процесів в правових системах країн Євразійського регіону.
ФКС–6. Знання основ права Ради Європи та права Європейського Союзу.	ПК–16 Здатність здійснювати критичний і системний аналіз правових явищ і процесів в правових системах країн Північної та Південної Америки
ФКС–7. Знання засад і принципів національного права, а також змісту правових інститутів таких фундаментальних галузей права, як: конституційне право, адміністративне і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.	ПК–17 Здатність здійснювати критичний і системний аналіз правових явищ і процесів в правових системах країн Африканського та Австралійського регіонів.
ФКС–10. Здатність аналізувати правові проблеми та формувати правові позиції.	ПК–18 Вміння пояснювати природу й зміст основних правових інститутів і процедур країн Європи, Азії, Північної та Південної Америки, Австралії та Нової Зеландії.
ФКС–11. Знання правил, методів, прийомів і засобів юридичної техніки.	ПК–19 Вміння демонструвати знання та розуміння особливостей правового регулювання у фундаментальних галузях права правових систем країн Європи, Азії, Північної та Південної Америки, Австралії та Нової Зеландії.
ФКС–13. Здатність виявляти проблеми у правовому регулюванні і пропонувати способи їх вирішення.	ПК–20 Здатність визначати особливості публічного і приватного права з урахуванням специфіки їх предмета і методів правового регулювання у правових системах країн Європи, Азії, Північної та Південної Америки, Австралії та Нової Зеландії.

ФКС–14. Знання структури правничої професії та її ролі у суспільстві.	ПК–21 Здатність здійснювати логічний, критичний і системний аналіз правових документів у правових системах країн Європи, Азії, Північної та Південної Америки, Австралії та Нової Зеландії.
ФКС–16. Навички логічного, критичного і системного аналізу правових документів.	
ФКС–19. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності.	

Додаток 2

Карта результатів навчання здобувача вищої освіти, сформульованих у термінах компетентностей

Шифр та назва РН за спеціальністю і / або спеціалізацією	Модуль НД	Шифр та назва РН з навчальної дисципліни
РНС – результати навчання за спеціальністю		Результати навчання з навчальної дисципліни «Правничі системи сучасності»
РНС–1. Демонструвати знання і розуміння сучасних правових доктрин, цінностей, принципів та стандартів у межах різних правових галузей, а також міжнародного та європейського права.	№1	<p>РНС НД–1.1. Демонструвати знання і розуміння предмету, методів, структури, об'єкту «Правничих систем сучасності».</p> <p>РНС НД–1.2. Демонструвати вміння проводити порівняльне дослідження правових систем чи їх елементів, міждержавних об'єднань.</p> <p>РНС НД–1.3. Демонструвати знання поняття правової карти світу, її рис, структури, критеріїв класифікації правових систем, поняття та різновидів міждержавних</p>

		<p>об'єднань, вміння застосувати ці знання на практиці.</p> <p>РНС НД–1.4. Демонструвати вміння використовувати порівняльно-правовий метод дослідження під час вивчення інших юридичних дисциплін, орієнтуватися в іноземних правових системах, використовувати зарубіжний правовий досвід у професійній діяльності.</p> <p>РНС НД–1.5. Демонструвати знання базових характеристик правових систем країн-сусідів України: Російської Федерації, Республіки Білорусь, Молдови, Польщі, Угорщини, Румунії, Словачії, Туреччини.</p>
РНС–2. Здійснювати критичний і системний аналіз правових явищ та процесів.	№1	РНС НД–1.6. Здійснювати критичний і системний аналіз правових явищ і процесів в правових системах Російської Федерації, Республіки Білорусь, Молдови, Польщі, Угорщини, Румунії, Словачії, Туреччини.
РНС–3. Пояснювати природу й зміст основних правових інститутів і процедур національного права і особливості їх реалізації та застосування.	№1	РНС НД–1.7. Демонструвати вміння пояснювати природу й зміст основних інститутів і процедур в правових системах Російської Федерації, Республіки Білорусь, Молдови, Польщі, Угорщини, Румунії, Словачії, Туреччини.
РНС–5. Демонструвати знання та розуміння особливостей правового регулювання у фундаментальних галузях права.	№1	РНС НД–1.8. Демонструвати знання та розуміння особливостей правового регулювання у фундаментальних галузях права Російської Федерації, Республіки Білорусь,

		Молдови, Польщі, Угорщини, Румунії, Словачії, Туреччини.
PHC–6. Визначати особливості публічного і приватного права з урахуванням специфіки їх предмета і методів правового регулювання.	№1	PHC НД–1.9. Демонструвати вміння визначати особливості публічного і приватного права правових систем Російської Федерації, Республіки Білорусь, Молдови, Польщі, Угорщини, Румунії, Словачії, Туреччини з урахуванням специфіки їх предмета і методів правового регулювання.
PHC – 14. Здійснювати логічний, критичний і системний аналіз правових документів.	№1	PHC НД–1.10. Демонструвати вміння здійснювати логічний, критичний і системний аналіз правових документів, що приймаються в правових системах Російської Федерації, Республіки Білорусь, Молдови, Польщі, Угорщини, Румунії, Словачії, Туреччини.
PHC–1. Демонструвати знання і розуміння сучасних правових доктрин, цінностей, принципів та стандартів у межах різних правових галузей, а також міжнародного та європейського права.	№2	PHC НД–2.1. Демонструвати знання базових характеристик правових систем країн Євразійського регіону. PHC НД–2.2. Демонструвати знання системи джерел права правових систем країн Євразійського регіону. PHC НД–2.3. Демонструвати знання базових характеристик правових систем країн Північної та Південної Америки, їх особливостей. PHC НД–2.4. Демонструвати знання базових характеристик правових систем країн Африканського та Австралійського регіонів,

		особливості їх складових, історію їх виникнення та формування, знання їх системи джерел права.
РНС–2. Здійснювати критичний і системний аналіз правових явищ та процесів.	№2	РНС НД–2.5. Здійснювати критичний і системний аналіз правових явищ і процесів в правових системах країн Євразійського регіону. РНС НД–2.6. Здійснювати критичний і системний аналіз правових явищ і процесів в правових системах країн Північної та Південної Америки. РНС НД–2.7. Здійснювати критичний і системний аналіз правових явищ і процесів в правових системах країн Африканського та Австралійського регіонів.
РНС–3. Пояснювати природу й зміст основних правових інститутів і процедур національного права і особливості їх реалізації та застосування.	№2	РНС НД–2.8. Пояснювати природу й зміст основних правових інститутів і процедур країн Європи, Азії, Північної та Південної Америки, Австралії та Нової Зеландії.
РНС–5. Демонструвати знання та розуміння особливостей правового регулювання у фундаментальних галузях права.	№2	РНС НД–2.9. Демонструвати знання та розуміння особливостей правового регулювання у фундаментальних галузях права правових системах країн Європи, Азії, Північної та Південної Америки, Австралії та Нової Зеландії.
РНС–6. Визначати особливості публічного і приватного права з урахуванням специфіки їх предмета і методів правового	№2	РНС НД–2.10. Визначати особливості публічного і приватного права з урахуванням специфіки їх предмета і методів правового регулювання у правових

регулювання.		системах країн Європи, Азії, Північної та Південної Америки, Австралії та Нової Зеландії.
РНС – 14. Здійснювати логічний, критичний і системний аналіз правових документів.	№2	РНС НД–2.11. Здійснювати логічний, критичний і системний аналіз правових документів у правових системах країн Європи, Азії, Північної та Південної Америки, Австралії та Нової Зеландії.

Додаток 3

Матриця зв'язків між модулями навчальної дисципліни, результатами навчання та предметними компетентностями у програмі навчальної дисципліни «Правничі системи сучасності»

Результати навчання за навчальною дисципліною / модулями	П К	П К	П К	П К	П К	П К	П К	П К	П К	П К	П К	П К	П К	П К	П К	П К	П К	П К		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
<i>Пр.Систем и суч / Модуль 1</i>	X																			
РНС НД – 1.1																				
РНП НД – 1.2		X																		
РНП НД – 1.3			X																	
РНП НД – 1.4				X																
РНП НД – 1.5					X															
РНП НД – 1.6						X														
РНП НД – 1.7							X													
РНП НД – 1.8								X												
РНП НД – 1.9									X											
РНП НД – 1.10										X										
<i>Пр.Систем и суч / Модуль 2</i>											X									
РНП НД – 2.1												X								
РНП НД – 2.2.													X							
РНП НД														X						

